

Herman Ottó Múzeum

H–3529 Miskolc, Görgey Artúr u. 28. Levélcím: H–3501 Miskolc, Pf. 4.
Tel.: (+00 36) 46/560-170, 560-171, Igazgató/Director: 46/560-172
Fax: (+00 36) 46/555-397; E-mail: titkar@hermuz.hu

SZAKMAI BESZÁMOLÓ RÉGÉSZETI VÁNDORKIÁLLÍTÁS MEGRENDEZÉSÉRŐL

**Az NKA Közgyűjtemények Kollégiuma által támogatott, 3506/02108 azonosító szám alatt
nyilvántartásba vett pályázati cél megvalósításáról**

SZAKMAI FORGATÓKÖNYV

A miskolci Herman Ottó Múzeum 2015 nyarán debütált nemzetközi vándorkiállítására Borsod-Abaúj-Zemplén megye kora/középső és késő bronzkorának rejtelmekkel teli világát mutatja be. Az i. e. 2300 és 900 közötti időszak titkait több oldalról körüljáró kiállításban a legmodernebb kutatási módszerek, az eddigi eredmények különféle értelmezési lehetőségei, valamint a múzeum törzsgyűjteményének legszebb darabjai mellett eddig publikálatlan leletek is bemutatásra kerülnek. Mint ahogyan azt a kiállítás címe is előrevetíti, a Más/világban a látogatókat izgalmas időutazás várja, ahol térben és időben a régészekkel együtt gondolkodhatnak az emberi természet és kultúra különbségeiről – vagy épp hasonlóságairól. A tárlat arra ösztönzi látogatóit, hogy újraértékeljék mindazt, amit elődeink mindennapjairól és rítusairól, hiedelmeiről eddig gondoltak. Valóban „más ez a világ”? Hogyan nézhetett ki a bronzkori „másvilág”?

A kiállítás első termébe belépő látogató a kora/középső bronzkori tell-kultúrák (kb. i. e. 2300–1400) világával, a tell fogalmával és képződésének folyamatával ismerkedhet meg. Elsőként a Miskolci Egyetem, a Kölni Egyetem és a Herman Ottó Múzeum közös, roncsolásmentes régészeti kutatási programja (BORBAS-projekt) kerül bemutatásra. A hosszú távú kutatások célja, hogy a Borsodi Mezőség kora és középső bronzkori településstruktúráiról a légifelvételek, archeomágneses felmérések, szisztematikus leletgyűjtések és fémkereső műszeres kutatások integrált elemzése révén tényleges régészeti feltárás nélkül is minél részletesebb képet alkothassunk. A bemutatott hat esettanulmány mindegyike (Tard-Tatárdomb, Emőd-Nagyhalom, Mezőcsát-Laposhalom, Tiszabábolna-Fehérlő-tanya, Tiszakeszi-Szódadomb) kiválóan illusztrálja azt az összetett kognitív rendszert, amely a kora és középső bronzkori tell-települések létrejöttének meghatározó eleme lehetett. A telepek belső szerkezete koncentrikus kör alakot formáz, mely a korszak kerámia-, fém- és csontművességének is alapvető díszítőmotívuma. A kör mint archetípus kognitív elemzése a települések struktúráját modellező installáció közepén kapott helyet.

A következő kiállítási egységben a megyénk területén ásatással is kutatott, középső bronzkori településeken keresztül bepillantást nyerhetünk a négyezer évvel ezelőtti hétköznapok kézzel fogható világába is. A tell-telepek rétegtanát egy közel életnagyságú, rajzos rekonstrukció szemlélteti, míg a hozzá tartozó installáció a szakirodalomból jól ismert lelőhelyek (pl. Ároktő, Mezőkeresztes, Tibolddaróc, Füzesabony, Vatta, Nagyrozvágy) anyagából válogatva mutatja be a mindennapi élet tárgyi emlékeit. A leletek tanulmányozása során a háztípusokat, azok belső elrendezését, a bennük

folyó munkát, használati tárgyakat és eszközöket, gyermekjátékokat saját, 21. századi anyagi kultúránk megfelelő elemeivel hasonlíthatjuk össze.

A középső bronzkori terem utolsó két állomásán maguk a – a régészeti forrásokból egyelőre még kevésbé ismert – középső bronzkori emberek, valamint hiedelmeik elevenednek meg. Hogyan néztek ki? Mit viseltek? Hogyan készítették csodálatos bronztárgyaikat? Hová és hogyan temették halottaikat? Mit adtak számukra útravalóul? A látogató a kiállításban a kora/középső bronzkori viselet, fémművesség és temetkezési szokások kapcsán eddig még javarészt publikálatlan leletekkel találkozhat.

A második terembe érve a látogatók az előzőekhez képest merőben „más világban” találják magukat: a középső bronzkor szigorú szabályok szerint megalkotott, zárt mikrokozmosza eltűnik és (szó szerint) teret enged a késő bronzkor világának (kb. i. e. 1400–900).

A kiállításnak ez a része az emberiség első globalizációs robbanása előtt tiszteleg, amikor a tér Európa-szerte kinyílik, a kulturális kapcsolatok egyre szerteágzóbbá, az emberi közösségek egyre mobilisabbá, a tárgyak pedig egyre univerzálisabbá válnak. A késő bronzkori közösségek korábban kiaknázatlan ökológiai zónákat vesznek birtokba, településhálózatuk hierarchizált társadalom képét tükrözi. A magaslatokon erődítéssel kialakított „földvárak” mellett kiterjedt, nyílt színi és kisebb, tanyaszerű települések tűnnek fel. A mezőgazdálkodás hangsúlya az intenzívebb földművelés és a nagyállattartás felé toódik. Újfajta technológiai eljárások kerülnek bevezetésre mind a kerámia-, mind pedig a fémművesség terén. Megjelennek a kétszínűre égetett, fémedényeket utánzó, polírozott felületű kerámiák, a bronztárgyak pedig jóval kifinomultabb eljárásokkal készülnek. Ezeket a technológiai újításokat a múzeum törzsgyűjteményéből alkotott, gazdag válogatás szemlélteti. Az újrarendeződő társadalom lenyomataként a lakomázás szokására és az i. e. 1300-as évek fordulóján földbe rejtett edénydepók kérdésére az igrici és az oszlári leletek tanulmányozása kapcsán nyílik lehetőség.

Mindezek mellett a korszak tárgyainak nagy távolságokat átívelő elterjedése az, ami igazán szembeötlő. A Kárpát-medencében ekkortájt készített tárgyak párhuzamai olyan földrajzi távolságokban bukkannak fel, mint a mai Németország vagy Skandinávia területe. Ezekre az aprólékosan kidolgozott bronztárgyakra legtöbbször elrejtett kincsekként bukkannak a régészek: az értékes fémek a késő bronzkor folyamán addig még soha nem látott minőségben és mértékben kerülnek deponálásra. „Főnökök” viharos idők során elrejtett örökségei lennének ezek a kincsek, vagy esetleg győztes harcosok zsákmányaként értelmezhetőek? Bronzműves mesterek később felhasználandó nyersanyagkészletének tekintjük őket, vagy netán természetfeletti erőknek szánt felajánlásnak? Gyakorlatilag ahány lelet, annyi lehetséges magyarázat létezik. A kiállításban a látogatók a bükkszentászlói II. és a pácini IV. bronzlelettel, valamint a tállyai II. kincs feltárásával ismerkedhetnek meg.

A késő bronzkori „globalizálódási” folyamat a hamvasztásos temetkezési rítus elterjedésében is tetten érhető: a Kr. e. 1. évezred fordulója környékén hirtelen szinte mindenütt urnasíros temetők jelennek meg. Ezt a változást vajon értékelhetjük-e a halálról és a túlvilágról alkotott kép megváltozásaként? Összefüggésben áll-e ez a folyamat a tűz szerepének felértékelődésével, a fémműves technológiák fejlődésének következtében az elem feletti ellenőrzés fokozódásával? A látogatók megismerhetnek egy rekonstruált síregyüttest Pácini határából, valamint néhány, a megye területéről előkerült különleges sírmellékletet is. A késő bronzkori „másvilághoz” kapcsolódó elképzelések kérdését tovább árnyalja a mára már egyre nagyobb számban ismert, ún. „településen belüli temetkezések” problémája. Első pillantásra ezek a leletek különlegesnek tűnhetnek – de ha közelebbről szemléljük a jelenséget, egy még sokkal érdekesebb kép bontakozik ki előttünk. Talán az

élet, a halál és a köztes lét fogalmának újfajta értelmezése – vagy valami egészen más? A tárlaton a Pácín-Alharasztton feltárt legmeghökkenőbb lelet: a „kecskefejű ember” kerül bemutatásra.

A bronzkori „Másvilág” titkai a kiállítás utolsó termében teljesednek ki igazán. Az elkülönített, sötét, misztikus kamrába egy különleges tárgy kerül. A Varga József által Abaújdevcester határában 2002-ben talált, hatalmas méretű bronz spiráltekereszt számos rejtély övezi. Rituálék keretein belül, a természetfeletttel való kommunikáció, vagy esetleg az iránta érzett tisztelet kifejezése céljából használhatták? Ez az utolsó helyszín ad majd alkalmat a kiállítás megtekintését végigkísérő kérdés mély megfontolására: Más/világ – valóban van különbség?

Célunk, hogy a látogató a kiállítás három termékét végigjárva minél több kapcsolódási ponton felfedezze a Más/világ koncepciójának elemeit: hasonlítsa össze egymással a középső és a késő bronzkor, valamint saját korunk világát, illetve állítsa szembe a hétköznapi és a „különleges” cselekvések, tárgyak és térszínek sajátosságait. Az installációkat kísérő szöveges posztereken, az első teremben elhelyezett módszertani blokkban, illetve a vetített kisfilmben kifejezett hangsúlyt fektetünk a régészeti kutatás folyamatára, a régmúlt rekonstrukciójához vezető, rögs út különböző lépéseire.

A MEGVALÓSÍTÁS SZAKMAI TAPASZTALATAI

Régészeti vándorkiállításunk ötlete eredetileg a *krosnoi Transzkárpáti Múzeum/Muzeum Podkarpackie w Krośnie* felkérésére, 2014-ben született meg. Lengyel kollégáinknak a kiállítás tematikáját illetően nem volt külön elképzelése, ám kifejezett kérése volt, hogy minél több középső- és késő bronzkori fémtárgyat vigyünk el hozzájuk. A vándorkiállítás tervezése közben már tudtuk, hogy 2015-ben múzeumunk ad otthont az Őskoros Kutatók IX. Összejövetelének, melynek témája a rituálé régészete lesz. Úgy gondoltuk, hogy tárlatunk fő mondanivalóját erre a szálra felfűzve kiválóan összekapcsolhatjuk a két rendezvényt – főként, hogy a konferencia idejére a Más/világ Miskolcra költöztetését terveztük.

A kiállítás fizikai megjelenését nagyban befolyásolták a krosnoi múzeumépület időszaki kiállítótermének paraméterei. A két, egymásba nyíló, szabálytalan alakú terem falán az ablaknyílásokat bizonyos közönként a falra rögzített, tetszőleges színűre festhető paravánok takarták el – tablók rögzítésére kizárólag ezeket a felületeket használhattuk. Ennek megfelelően a tárgyakat bemutató vitrineket és installációkat a falaktól távolabb kellett elhelyeznünk.

A paravánok száma meghatározta, hogy összesen hány darab és milyen terjedelmű szöveget készíthetünk, és hogy azokhoz adott távolságon belül hány vitrinben mutathatjuk be a kiválasztott régészeti leletanyagot. A későbbiekben ez a megoldás kevésbé előnyös választásnak tűnt, ugyanis a nagyobb blokkokban szereplő szövegek hossza – tekintve, hogy egy-egy tablón a magyar és a lengyel nyelvű változat is helyet kapott – sokszor elrettentette a látogatókat, illetve külön didaktikai elemek (padlómatricák, magyarító feliratok) használatára volt szükség, hogy a szövegekhez tartozó tárgyakat megtalálják. Szerencsére bőven akadt azonban ellenpélda is: tapasztalataink szerint a látogatók többsége hosszasan elidőzött nemcsak a vitrinek, de a hozzájuk tartozó magyarázatok előtt is, és maguktól fedeztek fel újabbnál újabb bejárési útvonalakat – értelmezték saját szempontjaik szerint a kiállítást.

Visszatérő problémaként szembesültünk vele, hogy az első terem térben nagy kiterjedésű installációi, valamint a második terem nagy vitrinkapacitást igénylő leletmennyisége kevés játékteret engednek számunkra egy-egy új helyszínen belakásakor. Sajnos sokszor problémát okoz a korábbiaktól gyökeresen eltérő belső terekhez, valamint függesztési, rögzítési lehetőségekhez való alkalmazkodás,

de szerencsére a kiállított leletanyag és a kiállítás tematikájának stabil gerince lehetővé teszi a mondanivaló rugalmas kezelését. Tarnóban például az első terem koncentrikus kör alakú installációját (a BORBAS-projektet bemutató tablókat és a spirálbütykös edényt) két részre bontottuk. A fűzesabonyi tál és a koncentrikus kör szimbólumértékét elemző kognitív régészeti szövegek nyitották a kiállítást, a kutatási projektet bemutató installáció pedig egy önálló egységként szerepelt az osztott térben.

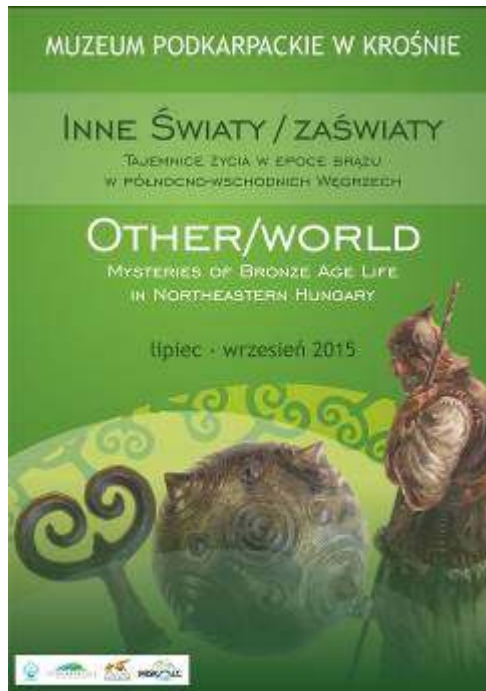
A késő bronzkori emberek világának titokzatos, zárt szegmensét, a Másvilágot szimbolizáló installáció a kiállítás második termének végében elszeparált területen, illetve egy külön teremben kapott helyet. Ebben a részben – ahogy korábban már utaltunk rá – a rituális cselekmények titokzatos világát egy teljesen sötét térben, a bemutatott tárgyakat irányított fényekkel megvilágítva prezentáljuk. A padlóra geotextillel takart, huzatba varrt töltőszivacsot helyezünk, mely a természetfeletti való kommunikáció színterének helyet adó mocsári világ ingoványos talaját szimbolizálja. A leválasztott, speciális térrészt vízimadár-hangokat és a bronzkori zenét imitáló hangeffektekkel (kürt- és dobszó) is elláttuk. Ennek a résznek a megépítése jelenti a legnagyobb kihívást a különböző helyszíneken, hiszen nem mindenütt nyílik lehetőség a "sötétkamra" kialakítására. Látogatói oldalról érdekes tapasztalatokra tettünk szert. A *mysterium tremendum et fascinans* jegyében valóban nem bátorkodik megközelíteni ezt a területet: sokan még a tárlatvezető kifejezett biztatására sem mernek rálépni az ingoványos talajra. Mindezzel együtt a fő üzenet kiválóan átélhető: létezik valami „más”, ami az embernél hatalmasabb...

Az elsötétített helyiséget sajnos nem tudtuk mindenütt installálni. A tekercset a festménnyel és a magyarázó szöveggel Tarnóban a késő bronzkori terem végében, egy fekvő vitrinbe helyeztük. Habár a tárgyat körülölelő titokzatosság ebben a formában nem érvényesül, annak magasztosságát mégis sikerült hangsúlyozni, mivel a tekercs a terem kialakításának köszönhetően automatikusan a látogatók figyelmének fókuszpontjába került.

A VÁNDORKIÁLLÍTÁS MEGVALÓSULT ÉS TERVEZETT ÁLLOMÁSAI

- 1. 2015. július 21 – szeptember 13: Transzkárpáti Múzeum, Krosno (Lengyelország)**
- 2. 2015. október 13 – 2016. június 12. (meghosszabbítva július 10-ig): Herman Ottó Múzeum, Miskolc (Magyarország)**
- 3. 2016. augusztus 1 – október 13: Regionális Múzeum, Tarnów (Lengyelország)**
4. 2016. október 19 – 2017. január: Nemzeti Régészeti Múzeum, Varsó (Lengyelország)
5. 2017. január – 2017. április: Régészeti Múzeum, Krakkó (Lengyelország)

A további helyszínek és időpontok egyeztetés alatt állnak.

MEGHÍVÓ

A Herman Ottó Múzeum tisztelettel meghívja Önt, kedves családját és barátait
2015. október 13-án (kedden) 17 órára
a Herman Ottó Múzeum Papszeri Épületének (Miskolc, Papszer 1.) földszinti kiállítótermébe, a

Más/világ
A bronzkori élet rejtelmeként Északkelet-Magyarországon
című kőszaki régészeti kiállításának megnyitójára.

Közönlétl mond:
Kiss Gábor, Miskolc megyei jogú város alpolgármestere és
Pusztai Tamás, a Herman Ottó Múzeum igazgatója

A látartat megnyitja:
Király Ágnes régész, a kiállítás kurátora

A látartat megtekinthető 2016. június 12-ig, hétfő kivételével minden nap 10 és 18 óra között.

Miskolc 2015

ZAPROSZENIE
inne światy / zaświaty

Dyrektor Muzeum Okręgowego w Tarnobrzegu
Andrzej Szpunar
oraz
Dyrektor Herman Ottó Muzeum w Miskolcu
Dr. Pusztai Tamás PhD
zapraszają
na otwarcie wystawy

inne światy / zaświaty
Tajemnice życia w epoce brązu
na terenie północno-wschodnich Węgier

w poniedziałek
1 SIERPNIA 2016
o godzinie
18:00

w siedzibie Muzeum Okręgowego w Tarnobrzegu,
Rynek 1

Miskolc 2015

GRUPA AZORY

FOTÓDOKUMENTÁCIÓ

TRANSZKÁRPÁTI MÚZEUM, KROSNO (LENGYELORSZÁG)

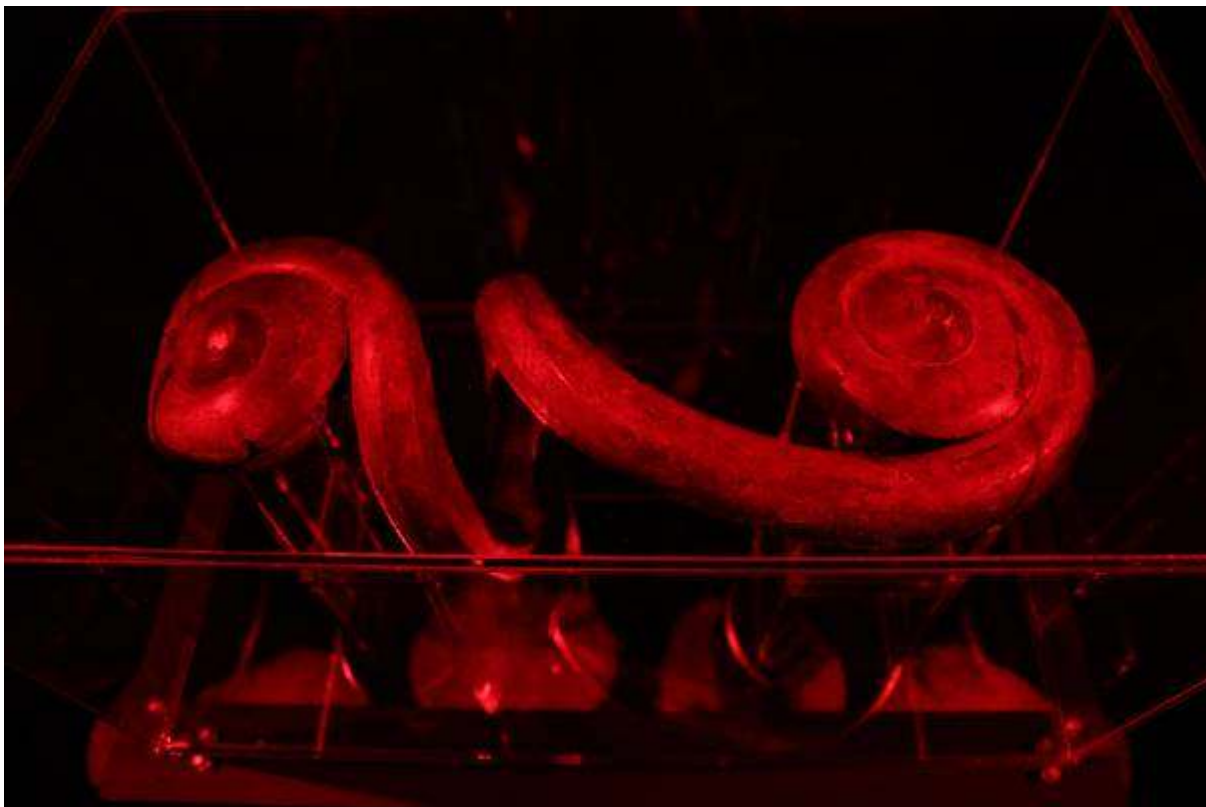

HERMAN OTTÓ MÚZEUM, MISKOLC

REGIONÁLIS MÚZEUM, TARNÓW (LENGYELORSZÁG)

A KIÁLLÍTÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ PROGRAMOK A HERMAN OTTÓ MÚZEUMBAN

Országos régészeti konferencia

A 2015. október 13-i, miskolci megnyitót követően számos kísérőrendezvény kapcsolódott a kiállításhoz. Közvetlenül a kiállítás másnapján került megrendezésre a ΜΩΜΟΣ – Őskoros Kutatók IX. Összejövetele című országos régészeti konferencia, melynek központi témája a rituálé régészete volt. Kiállításunk éppen e témaválasztás apropóján foglalkozik a bronzkori Másvilággal, így a tudományos ülésorozathoz igazodva a konferencia több mint száz résztvevőjével közösen is megtekintettük a tárlatot.

Tudományos ismeretterjesztő előadásorozat

Ismeretterjesztő előadásorozat a Herman Ottó Múzeum
„Más/világ - A bronzkori élet rejtelmel Északkelet-Magyarországon”
című kiállítási régészeti kiállításához kapcsolódóan

VISSZAPILLANTÓ II.

Régészeti kalandozások a bronzkori Északkelet-Magyarországon

2016. január 13. 14:00
P. Fischl Klára (Miskolci Egyetem)
Akkor és most - településrendezési tervek
a középső bronzkorban és a XXI. században

2016. február 10. 14:00
Dani János (Déri Múzeum, Debrecen)
A füzesabonyi kultúra kivételes gazdagságú sírjai
Polgár M3/29. lelőhelyről

2016. március 9. 14:00
V. Szabó Gábor - Tarbay Gábor (ELTE)
Kincsek és héroszok a késő bronzkori Európában

2016. április 13. 14:00
Váczi Gábor (ELTE)
Késő bronzkori Facebook - kapcsolati háló
rekonstrukciójának lehetőségei az őskorban

2016. május 11. 14:00
Fülöp Kristóf (ELTE)
A hamvasztás gyakorlata és kognitív háttere
a késő bronzkori Kárpát-medencében

Herman Ottó Múzeum Papszeri Épület
(3530 Miskolc, Papszeri 1.)
I. emelet, Szamara-terem

Az előadások érvényes múzeumi belépőjeggyel látogathatók.
Jegyváltási lehetőség és további információ a
Papszeri Épület pénztárában.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

2016 januárjában a múzeum korábbi, nagy sikerű tudománynpszerűsítő előadásorozatát újítottuk meg. A „Visszapillantó II. – Régészeti kalandozások a bronzkori Északkelet-Magyarországon” öt előadása közül kettő a középső, három pedig a késő bronzkor időszakának egy-egy kutatási területével foglalkozott. Az előadásorozat első vendége P. Fischl Klára, a Miskolci Egyetem oktatója arról beszélt, hogy a bronz mint új nyersanyag felfedezése és használatának elterjedése hogyan forradalmasította a háromezer évvel ezelőtti világot. Nemzetközi kutatási projektjének új eredményei kapcsán bepillantást nyerhettünk a középső bronzkori közösségek különleges gondolkodásmódjába is: megvizsgáltuk, hogy hogyan alakult ki az szabályos településhálózat, illetve a kötött, koncentrikus kör alaprajzú településszerkezeti kép, mely megyénk területén kizárólag ennek az időszaknak a sajátossága. Februárban Dani János, a debreceni Déri Múzeum régészének segítségével a középső bronzkori túlvilághit emlékeiben búvárkodhattunk. Megismerhettük az ún. füzesabonyi kultúra régióinkból eddig ismert egyik leggazdagabb temetőjét Polgárról, és a halottak mellé helyezett tárgyak különböző szerepeit. Márciustól az ELTE BTK Régészettudományi Intézet oktatói és doktoranduszai (V. Szabó Gábor, Tarbay Gábor, Váczi Gábor és Fülöp Kristóf) voltak vendégeink, akik a késő bronzkorba, azaz a trójai háború időszakának kárpát-medencei világába kísérték bennünket. Megismerhettük a halhatatlan harcosok és hallatlan értékű kincsek történetét, az első nagy „Európai Unió” megszületésének részleteit, valamint a tűz hétköznapi és rituális szerepének titkait is. Az előadásokon alkalmanként 40-60 érdeklődő vett részt.

Múzeumpedagógiai foglalkozások

*A bronzkor egy más világ?
Már csak 2 hónapig látható!*

A bronzkori világot hozza közelebb hozzánk a Más/világ kiállításához kapcsolódó foglalkozás. Felfedezzük, milyen gazdag és érdekes a megyénkben előkerült bronzkori leletanyag. A régészet módszereivel megismerjük a bronzkori életet és a bronzkori embert, és azt is megláthatjuk, hogy tulajdonképpen nem különbözött tőlünk annyira, mint elsőre gondolnánk.

További információ:
Nagy Borbála
70 413 9924

Herman Ottó Múzeum Kiállítási Épülete
Miskolc, Papszer 1.

A kiállításához kapcsolódóan 2016 tavaszától régész-múzeumpedagógus kollégánk vezetésével indultak múzeumpedagógiai foglalkozásaink. Az elsősorban általános iskolások számára meghirdetett programokon a hangsúly a bronzkori világ és modern életünk közötti párhuzamok, illetve különbségek felderítésére került. A résztvevő gyermekek játékos foglalkozások keretében ismerkedhettek a több ezer éves használati tárgyak és viseleti elemek funkciójával, valamint a feltételezett hiedelemvilág egyes elemeivel. Egy-egy rendhagyó alkalommal (múzeumi gyereknap, múzeumi tábor) a kiállításban látható tárgyak motívumainak felhasználásával kézműves foglalkozásokat is szerveztünk. A programban 15 iskoláscsoport, körülbelül 500 fővel vett részt.

Rendhagyó tárlatvezetések

Kiállításunkat több alkalommal is meglátogatták olyan, előre bejelentkezett csoportok, ahol a speciális életkori vagy felkészültségbeli adottságokból fakadóan rendhagyó tárlatvezetésre került sor. A Herman Ottó Múzeum által évek óta sikeresen megrendezett Szépkorúak Akadémiája című rendezvénysorozaton miskolci nyugdíjasok számára tartottunk foglalkozást. Hasonló korosztályt képviselt a nyugdíjas adóhivatali dolgozók két csoportja, akik minden évben ellátogatnak hozzánk, hogy múzeumunk aktuális kiállításait megtekintsék.

Az általános- és középiskolás diákcsoportok közül kiemelkedett a Csorba György Természettudományos feladatmegoldó verseny döntőseinek látogatása, melynek apropóján a bronz készítésének fizikai-kémiai folyamataiban merültünk el mélyebben.

Bronzöntés a Múzeumok Éjszakáján

2016. június 25-én tárlatvezetésekkel és kísérleti régészeti bemutatóval búcsúztattuk a Más/világot Miskolcon. Tóth Zoltán Henrik régész segítségével megkíséreltünk egyszerű bronztárgyakat önteni korhű technológiával. A két próbálkozás közül sajnos egyik sem járt látványos sikerrel, de az est rengeteg szakmai tanulsággal szolgált. Az érdeklődő közönség nagy része végigasszisztálta a hosszadalmas folyamatot, és voltak olyanok is, akik a kiállítás és az udvar között megállva újabb és újabb kérdésekkel tértek vissza.

Miskolc, 2016. augusztus 29.

Király Ágnes *
régész, kurátor
Herman Ottó Múzeum

IMPRESSZUM

Kurátor:

Király Ágnes

Szakmai rendezők:

P. Fischl Klára

Kalli András

Kertész Gabriella Nikoletta

Király Ágnes

Koós Judit

Pusztai Tamás

A BORBAS-projekt szakmai vezetői:

P. Fischl Klára (Miskolci Egyetem)

Tobias Kienlin (Kölni Egyetem)

Pusztai Tamás (Herman Ottó Múzeum)

Bacskai István

Balogh András (Pazirik Informatikai Kft.)

Lengyel György

Tugya Beáta

Antropológiai vizsgálatok:

Hajdu Tamás

Köhler Kitti

Kővári Ivett

K. Zoffmann Zsuzsanna

Térképek:

Nagy Zoltán

Illusztráció:

Nagy S. József

Homola Krisztina

Restaurálás, műtárgyvédelem:

Herczeg Zsuzsanna

Kalászdí György

Mlakár Lilla

Tóth Edina

Hereditas-Pro 2009. Kft.

Kiállításrendezők:

Balikó Béla

Bencze János
Dienes Ágnes

Slideshow:
Fésüs László

További munkatársak:
Ács Renáta
Fábián Sára
Fölföldi Boldizsár
Greschnerné Zámori Ágnes
Hajdú István
Horváth Antónia
Miskolczi Melinda
Polyák Teodóra

Lengyel szöveg:
Villámfordítás | EASY Hungarian Translation Services
Katarzyna Nowak

A kiállítás előkészítésében nyújtott segítségükért az ELTE BTK Régészettudományi Intézet munkatársainak: Anders Alexandrának, Kalla Gábornak, V. Szabó Gábornak és Tarbay J. Gábornak tartozunk köszönettel.

A kiállítás a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jött létre.

Miskolc, 2015.